

ΜΥΡΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Πρέπει να υπάρξει εκπαίδευση των Αρχών που μπορεί να έλθουν σε επαφή με θύματα για να αντιληφθούν με τι έχουν να κάνουν

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Αρουσιώτου
antigoni.drousioutou@phileleftheros.com

Η εμπορία προσώπων είναι ένα έγκλημα που χαρακτηρίζεται από ατιμωρησία. Το πιο σημαντικό μέλημα της Ευρωπαϊκής Συντονίστριας για την Εμπορία Προσώπων, Μύριας Βασιλειάδου, είναι να εφαρμοστεί σωστά η Ευρωπαϊκή Οδηγία κατά της εμπορίας προσώπων του 2011 από όλα τα κράτη μέλη. Αξιώνει να αυξηθούν οι καταδικές, οι αστυνομικές έρευνες, η ποινικοποίηση του χρήστη υπηρεσιών, οι διώξεις και η πρόληψη. Όπως εξηγεί, η εμπορία προσώπων είναι ένα έγκλημα καλά οργανωμένο και εξαιρετικά προσοδοφόρο, που δεν θα υπήρχε αν δεν υπήρχαν τα αστρονομικά έσοδα για τους εγκληματίες, η προσφορά και η ζήτηση. Καλεί τα κράτη μέλη να κάνουν έρευνες, να ακολουθήσουν τη διαδρομή του χρήματος σε ολόκληρη την αλυσίδα της εμπορίας, για να καταστεί η διακίνηση προσώπων έγκλημα «υψηλού κινδύνου και χαμηλής απόδοσης».

ΦΩΤΟ: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΡΝΑΡΗΣ

-Βρίσκεστε στην Κύπρο κατόπιν πρόσκλησης του υπουργού Εσωτερικών...
-Ναι, και χάρηκα πάρα πολύ με την πρόσκληση του Υπουργού Κωνσταντίνου Πετρίδη, διότι πιστεύω ότι μπορεί να γίνει ακόμα πιο στενή η συνεργασία μας και θα έχουμε μια καλύτερη βάση για να υποστηρίξουμε την Κύπρο στις προσπάθειές της. Συναντήθηκα επίσης με τους υπουργούς Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Εργασίας που σχετίζονται άμεσα με το θέμα της εμπορίας.

-Τι συζητήσατε;
-Συζητήσαμε για τις προσπάθειες που γίνονται στην Κύπρο τα τελευταία 2-3 χρόνια, και την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου από το 2015 και μετά. Ήταν μια πολύ εποικοδομητική συνάντηση. Οι τρεις Υπουργοί είναι ανοικτοί σε προτάσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ελπίζω οι συναντήσεις που είχα κατά την επίσκεψή μου και τη θετική στάση της Κυβέρνησης, να βοηθήσουν ώστε το θέμα της εμπορίας να βγει ακόμη περισσότερο στην επιφάνεια, στο κοινό, για να ενμεριρευθεί για τις δράσεις μας.

-Σας κάλεσαν λόγω της ανθρωπιστικής αύξησης του αριθμού των θυμάτων εμπορίας προσώπων;
-Η Κυβέρνηση με είχε καλέσει προ πολλού στα πλαίσια της συνεχιζόμενης συνεργασίας που έχουμε με τις Αρχές. Το πλαίσιο της 12ης Ευρωπαϊκής Ημέρας κατά της Εμπορίας Προσώπων, στις 18 Οκτωβρίου, ήταν μια καλή χρονική στιγμή για να πραγματοποιηθεί αυτή η επίσκεψη.

-Ποιες ήταν οι δικές σας εισηγήσεις;
-Οι δικές μας εισηγήσεις και προτάσεις ως Επιτροπή βασίζονται στην οδηγία όσο και στις εισηγμένες πολιτικές προτεραιότητες. Αυτό που μπορώ να πω είναι ότι το πιο σημαντικό μας μέλημα είναι να εφαρμοστεί σωστά η Ευρωπαϊκή Οδηγία κατά της εμπορίας προσώπων του 2011 από όλα τα κράτη μέλη. Πρέπει να αυξηθούν οι καταδικές, οι αστυνομικές έρευνες, οι διώξεις και η πρόληψη, που είναι σημαντικό κομμάτι της Οδηγίας.

Έγκλημα υψηλού κινδύνου η εμπορία προσώπων

-Τι είναι η πρόληψη;
-Πάρα πολλά πράγματα. Πολύ παλιά έλεγα ότι πρόληψη είναι η ευαισθητοποίηση, σήμερα θεωρώ ότι είναι ένα κομμάτι πολύ σημαντικό, αλλά από μόνη της η πρόληψη δεν μπορεί να δουλέψει. Αν πει μια αφίσσα στον εγκληματία να μην αγοράζει παιδικά, θα σταματήσει; Όχι. Η πρόληψη για μένα είναι και το κοινωνικό κομμάτι, δηλαδή ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση. Πιστεύω ότι πρέπει να υπάρχει εκπαίδευση των Αρχών που μπορεί να έλθουν σε επαφή με θύματα, εκπαίδευση της Αστυνομίας για να αντιληφθούν με τι έχουν να κάνουν, εκπαίδευση του Δικαστικού Συστήματος για να τους εξηγήσουμε τι είναι η σωματεμπορία ως φαινόμενο. Σήμερα αυτή η εκπαίδευση γίνεται με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το πιο σημαντικό είναι η ποινικοποίηση του χρήστη υπηρεσιών από τα θύματα και αυτό είναι στα πλαίσια της πρόληψης βάσει της Οδηγίας. Είναι από τα λίγα εγκλήματα στον κόσμο που δεν ποινικοποιείται, που δεν έχει θεθεί ακόμα εκτός νόμου. Δεν επιτρέπεται στις κοινωνίες του σήμερα, αυτοί οι οποίοι χρησιμοποιούν υπηρεσίες θυμάτων εμπορίας να μην ποινικοποιούνται.

-Είναι δική σας ευθύνη να πείσετε ώστε να γίνουν όλα αυτά;
-Σε κάποιο βαθμό ναι, γι' αυτό κάναμε την έκθεση του 2016 και αναδείξαμε τις αδυναμίες των κρατών μελών με εισηγήσεις για το πού πρέπει να επικεντρωθούμε. Τώρα βρισκόμαστε σε στάδιο όπου ακολουθούμε κάποιες εσωτερικές διαδικασίες βάσει των κανόνων του ευρωπαϊκού δικαίου για την ορθή εφαρμογή του νομικού πλαισίου. Αλλά, το θέμα είναι να βρούμε τρόπους θετικούς, να ασκήσουμε πίεση ώστε να μπει σε εφαρμογή η Οδηγία. Μιλούμε για εμπορία προσώπων, που κατ' εμένα είναι από τα χειρότερα εγκλήματα και μόνο εάν εφαρμοστεί η Οδηγία θα βοηθηθούν τα θύματα. Είναι ένα έγκλημα καλά οργανωμένο και εξαιρετικά προσοδοφόρο, που δεν θα υπήρχε αν δεν υπήρχαν τα αστρονομικά έσοδα για τους εγκληματίες, η προσφορά και η ζήτηση.

Π' αυτό δύσκολα καταπολεμάται;
-Π' αυτό ζητούμε από τα κράτη μέλη να κάνουν οικονομικές έρευνες, να ασχοληθούν με τα κέρδη. Πιέζουμε πάρα πολύ σε αυτό τον τομέα. Δεν νομίζω να γίνονται αρκετές χρηματοοικονομικές έρευνες και στα περισσότερα κράτη μέλη ούτε ξέρω αν υπήρξε έστω και μια καταδίκη ως αποτέλεσμα οικονομικών ερευνών για το πού βρίσκονται αυτά τα χρήματα. Ίσως να είναι δύσκολο. Αλλά αφού κάποια κράτη μέλη τα κατάφεραν, τότε είναι εφικτό.

ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΕΡΑΣΤΙΩΝ ΠΟΙΝΩΝ

-Πού πάνε αυτά τα χρήματα;
-Πρέπει να ακολουθήσουμε τη διαδρομή του χρήματος σε ολόκληρη την αλυσίδα της εμπορίας για να καταστεί η διακίνηση προσώπων έγκλημα «υψηλού κινδύνου και χαμηλής απόδοσης». Αυτό μπορεί να γίνει με την εντατικοποίηση των ερευνών και των διώξεων και διευκολύνοντας τις προσαρμογές χρηματοοικονομικές έρευνες και τις έρευνες βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών, την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, τη δέσμευση και τη δήμευση των κερδών. Να επιβάλουμε τεράστιες ποινές και να δώσουμε αποζημίωση στα θύματα. Μόνο τότε το έγκλημα θα περιοριστεί. Θα είναι πιο προσεκτικοί όταν υπάρχει η τιμωρία.

-Υπάρχουν εμπειρίες καλών πρακτικών;
-Βεβαίως, υπάρχουν συντονιστικές επιτροπές από τους εθνικούς εισηγητές, από τους αξιολογητές, από το λεγόμενο EMPAKT που είναι οι αστυνομικές αρχές όλων των κρατών μελών που συναντιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα στη Eurocol στη Χάγη και συντονίζουμε εμείς. Η Κύπρος μπορεί για παράδειγμα να στείλει υποθέσεις στο Eurojust.

-Η Κύπρος είναι στα κράτη μέλη που δεν έκα-

Μετέχουμε σε κουλτούρα ατιμωρησίας

-Η αύξηση των θυμάτων δείχνει ανθρωπιστική εικόνα των ευρωπαϊκών κοινωνιών μας;
-Αυτό πιστεύω. Θεωρώ ότι το γεγονός ότι δεν έχουμε όλα τα κράτη μέλη ποινικοποιήσει τους χρήστες όλων των μορφών εμπορίας και το ότι δεν βάλουμε αμέσως σε εφαρμογή την Οδηγία, είναι πάρα πολύ ανησυχητικό. Κάτι λέει για μας ως κοινωνίες. Λέει ότι δεχόμαστε και συμμετέχουμε σε μια κουλτούρα ατιμωρησίας. Δεχόμαστε ότι ο άλλος είναι εμπλεκόμενος σε ένα έγκλημα και δεν τον καταδικάζουμε. Αν εσείς γνωρίζετε ότι ένα άτομο είναι θύμα εμπορίας για εργασιακή εκμετάλλευση, γνωρίζετε ότι δεν έχει διαβιβαστεί, γνωρίζετε επίσης ότι απειλείται από τους εργοδότες του και του δίνετε 2 ευρώ για να κάνει τη δουλειά σας, γνωρίζοντας ότι θα του τα πάρει κάποιος άλλος, δεν έχετε ευθύνη για την εκμετάλλευση που γίνεται;

-Αυτό έχει να κάνει με την απληστία μας;
-Έχει να κάνει με το χρήμα και τα κέρδη. Πριν 30 χρόνια γιατί δεν είχαμε τόσα περιστατικά παιδικής πορνογραφίας; Μήπως γιατί δεν είχαμε το διαδίκτυο που οδήγησε στην προσφορά και στη ζήτηση και σε αυτό το φαύλο κύκλο των κερδών; Αν αύριο σταματήσουν όλα τα κέρδη θέλω να δω αν θα παραμείνει έστω και μια ιστοσελίδα από τις χιλιάδες των παιδεραστών. Ακόμα και η ζήτηση είναι κομμάτι των κερδών.

«Αν αύριο σταματήσουν όλα τα κέρδη θα παραμείνει έστω και μια ιστοσελίδα από τις χιλιάδες των παιδεραστών»;

Εξάρθρωση του επιχειρηματικού μοντέλου της εμπορίας

-Τι κάνετε ώστε να στοχεύσετε στην πηγή;
-Κάνουμε ό,τι μπορούμε σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές μας αρμοδιότητες. Είναι αυτή την κουλτούρα ατιμωρησίας που θέλουμε να πατάσουμε και γι' αυτό υιοθετήσαμε τις νέες προτεραιότητες πολιτικής, οι οποίες συγκεντρώνονται στην πρόληψη του φαινομένου. Πλέον η δράση μας επικεντρώνεται στην εξάρθρωση του επιχειρηματικού μοντέλου από το οποίο εξαρτάται η εμπορία προσώπων, τη βελτίωση της πρόβλεψης των θυμάτων στα δικαίωμάτα και τη διασφάλιση ότι οι εσωτερικές και εξωτερικές δράσεις της ΕΕ προβλέπουν σε μια συντονισμένη και περιεκτική αντιμετώπιση του προβλήματος. Πιέζουμε τις αστυνομικές δυνάμεις σε κάθε χώρα. Έχουμε άμεσες επαφές με τη Eurocol για οικονομικές διευρενήσεις. Προσπαθούμε να στηρίξουμε την Αστυνομία ώστε να σταματήσουμε το έγκλημα, την ατιμωρησία σε όλες τις μορφές.

-Πολλές φορές μπερδεύεται η εμπορία με την παράτυπη μετανάστευση;
-Ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) μιλά για κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού των θυμάτων για σεξουαλική εκμετάλλευση που φτάνουν μέσω Λιβύης και Ιταλίας στην ΕΕ. Αν και η εμπορία προσώπων δεν είναι αμιγώς δημούργη της μεταναστευτικής κρίσης, συνεπακόλουθό της είναι η εκμετάλλευση της σημερινής κρίσης από δίκτυα οργανωμένου και μη εγκλήματος.

-Ξέρετε ποιο είναι το κόστος της

σωματεμπορίας;
-Κάνουμε αξιολόγηση των θεσμών αναφοράς. Πολλοί μιλούν μόνο για οικονομικό κόστος. Αν την κόρη σας τη βίσααν για παράδειγμα δυο χιλιάδες φορές, θα μιλούσατε για οικονομικό κόστος; Υπάρχει το ανθρώπινο κόστος, το κοινωνικό. Κάνουμε μια έρευνα για να δούμε πώς μπορούμε να δειξουμε στον κόσμο ποιο είναι το κόστος της εμπορίας. Είχα δει ένα 14χρονο μωρό θύμα εμπορίας και πάμπολλων βιασμών. Ένας βιασμός κατέληξε να μείνει έγκυος και εγώ γνώρισα το κορίτσάκι με το μωρό του, το 14χρονο με το 2χρονο. Τη ρώτησα τι θέλει να κάνει στη ζωή της για να ενταχθεί στην κοινωνία. Με κοίταξε ειρωνικά και πολύ σωστά και μου είπε «τι να κάνω, εγώ πέθανα!» Αυτό είναι καθημερινά παραδείγματα. Είναι πάρα πολλές οι περιπτώσεις και όποιο αριθμό κι αν σας πω θα είναι μόνο των αναγνωρισμένων θυμάτων, αλλά η πραγματικότητα είναι κατά πολύ μεγαλύτερη.

-Τη νύχτα κοιμάστε;
-Κάθε θέση ευθύνης εμπεριέχει δυσκολίες. Ειδικά όταν είσαι αρμόδιος/α για πολιτικές που αφορούν ειδική εγκληματία και αφορούν ανθρώπινες ζωές.

-Συμμετείχατε και στο σεμινάριο Ηνωμένα Έθνη «Καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων, ειδικότερα των γυναικών και των κοριτσιών: Εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών, για την καταπολέμηση της Εμπορίας Προσώπων και άλλων προληπτικών μέτρων»;

Τα δύο τρίτα των θυμάτων είναι Ευρωπαίοι πολίτες

-Τι εμπειρία έχει η εντολή σας ως Ευρωπαϊκή Συντονίστρια για την Εμπορία Προσώπων;
-Η εντολή μου εμπεριέχει τη χάρση πολιτικής αλλά και την εποπτεία ορθής εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου, και ειδικά της Οδηγίας κατά της εμπορίας προσώπων. Συντονίζω διαφορετικές Γενικές Διευθύνσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως για παράδειγμα αυτές της αναπτυξιακής συνεργασίας, του οργανωμένου εγκλήματος, μέχρι τις συγκοινωνίες και την υγεία. Από το 2009 μέχρι

το 2013 έχουμε σε ισχύ δύο δίκτυα σε επίπεδο ΕΕ, το πρώτο με τους Εθνικούς Εισηγητές και Συντονιστές και το δεύτερο ένα με την Κοινωνία των Πολιτών. Το πρώτο δίκτυο φέρνει σε επαφή εθνικούς εισηγητές και συντονιστές, ως επί το πλείστον, στελέχη Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών.

-Πώς ήταν τα πράγματα όταν ξεκινήσατε;
-Πολύ διαφορετικά, η ευαισθητοποίηση σχετικά με την εμπορία και η εναρμόνιση με την οδηγία ήταν σε αρχικά στάδια. Δράσεις, εθνικοί συντονιστές, προθεματικές ομάδες, μερικές φορές προϋπήρχαν, ίσως όχι συντονισμένες και οι πλείστες σε αρχικά στάδια. Σήμερα είμαστε σε άλλα επίπεδα και αυτό έγινε λόγω της Οδηγίας και το ότι υπάρχει συντονισμός και εξασκεύεται πίεση σε όλα τα κράτη μέλη. Γράφουμε εκθέσεις και παρουσιάζουμε τις δράσεις μας. Είμαι περήφανη που στο ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν γίνει τόσα πολλά. Αυτό βέβαια δυσκολεύει όσους βγαίνουν κέρδη και πολλές φορές προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για τις ενέργειές τους, για παράδειγμα μέσω διαδικτύου.

-Τα στατιστικά στοιχεία τι δείχνουν;
-Αυτά που διαβούμε μας δείχνουν πως μεταξύ του 2013-2014 υπήρχαν 15.846 καταγεγραμμένα θύματα εμπορίας. Το 67% ήταν θύματα εμπορίας σε σεξουαλική εκμετάλλευση (εκ των οποίων το 95% γυναίκες και κορίτσια), 21% εργασιακής (15% ήταν παιδιά). Τα δύο τρίτα των θυμάτων είναι Ευρωπαίοι πολίτες.

Τον Δεκέμβριο θα εκδώσουμε τη δεύτερη έκθεση προόδου με νέα στατιστικά στοιχεία. Πίσω από τα νούμερα υπάρχουν άνθρωποι, μια προσωπική ιστορία, πόνος και εκμετάλλευση. Η εμπορία προσώπων δεν είναι παρά η εμπορευματοποίηση ανθρωπίνων ψυχών. Πρόκειται για ένα ειδικό έγκλημα με κατάφορες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που καταλείπει την αξιοπρέπεια του προσώπου.

-Στόχος του 2019;
-Δυο πράγματα, το ένα να πάμε στο επόμενο βήμα σε σχέση με την εναρμόνιση και εφαρμογή της Οδηγίας από όλα τα κράτη μέλη, έφτασε η στιγμή να γίνει η εναρμόνιση και εφαρμογή. Το άλλο είναι ότι από το τέλος του 2017 έχουμε κάποιες σημαντικές προτεραιότητες που θέλουμε μέχρι το τέλος του '19 να έχουν μπει σε εφαρμογή όλες οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην Οδηγία. Στην προηγούμενη στρατηγική το 2012-16 είχαμε 40 δράσεις και όλες μπήκαν σε εφαρμογή. Ελπίζω ότι θα κάνουμε το ίδιο και τώρα.

-Τι θέλετε να αφήσει το πέρασμά σας ως η πρώτη Ευρωπαϊκή Συντονίστρια κατά της εμπορίας προσώπων;
-Έχουμε ακόμη πολλή δουλειά μπροστά μας. Αν έχουμε καταφέρει μέσα από τις δράσεις μας στο ευρωπαϊκό επίπεδο να κάνουμε διαφορά στη ζωή κάποιων θυμάτων και αν έχουμε καταφέρει να περάσουμε στους πολίτες της Ευρώπης μίαν αίσθηση ευθύνης για το θέμα της εμπορίας, για μένα θα είναι ένα τεράστιο επίτευγμα.

